

IDAT1001 Programmering 1

Objektorientert programmering

Mål for dagen:

Objekter og klasser

Sammenhengen mellom klasse og bruken av klassen

Referanser og objekter

Konstruktører og initiering av objektvariabler

Metoden toString()

Språkkjerne, klasser, forenklet utgave

Nye begreper

Surya Kathayat

GitHub
Copilot

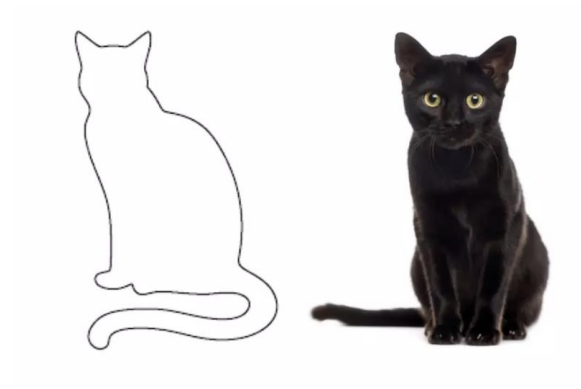
AI pair programmer

Læringsutbytter, forelesning 3 - løkker

- Identifisere kontrollstrukturen **løkke** i en problembeskrivelse
- Illustrere kontrollstrukturen løkke ved hjelp av **aktivitetsdiagram**
- Identifisere de ulike delene av kontrollstrukturen: **initiering, oppdatering, løkkebetingelse, løkke kropp**
- Anvende **operatorene** ++, --, +=, -=, *=, /= og %=
- Anvende riktig setning (**for-, while eller do-setningen**) for å programmere en løkke
- Sette opp testdata for å validere programkoden for løkke
- Programmere nøstede kontrollstrukturer (løkker og valg)
- Lese programmer der **break** og **continue** er brukt

Læringsutbytter, forelesning 4

- Forklare forskjellen på objekter i et program og objekter i den virkelige verden
- Identifisere objekter i en problembeskrivelse
- Anvende ferdige klasser
- Programmere egne klasser med objektvariabler, konstruktører, toString() og metoder
- Forklare hvordan begrepene melding, klient og tjener avspeiles i programkode
- Forklare forskjellen på referansetyper og primitive datatyper
- Beskrive klasser gjennom UML-Klassediagram

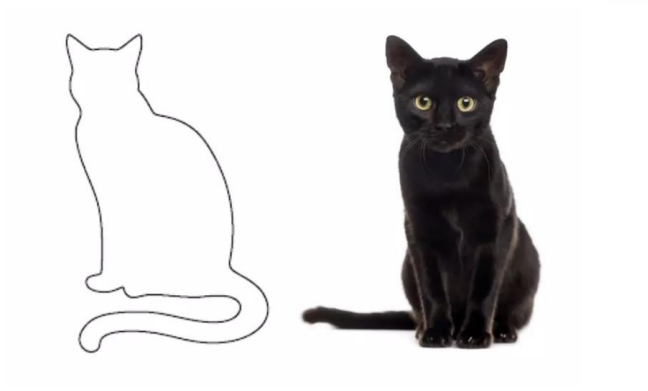
Class and Object

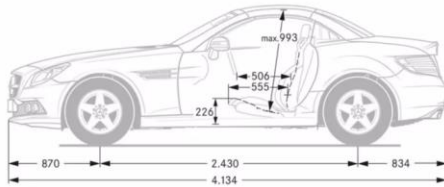
Objekter og klasser

<https://www.youtube.com/watch?v=CPUaTT0Xoo4&list=PLYPWr4ErjcnzWB95MVvIKArO6PIfv1fHd>

My bike is a clean,
red, racing bike

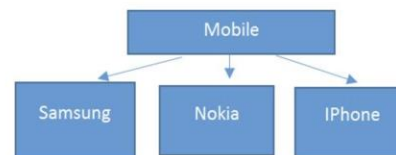
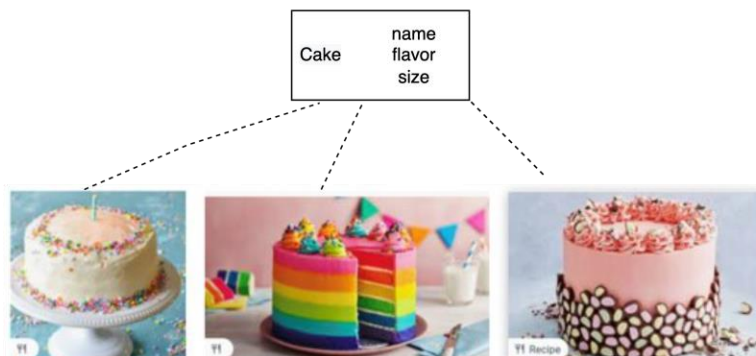
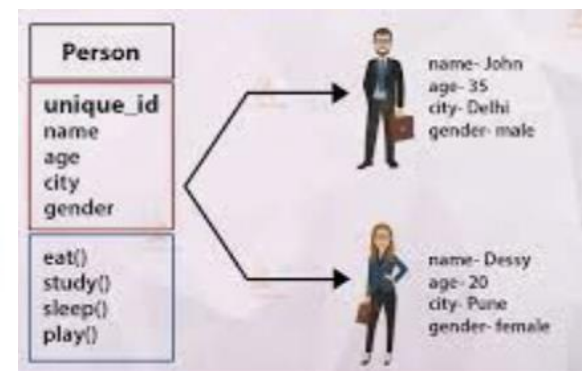
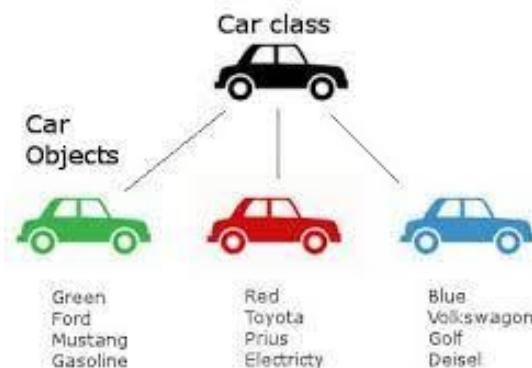
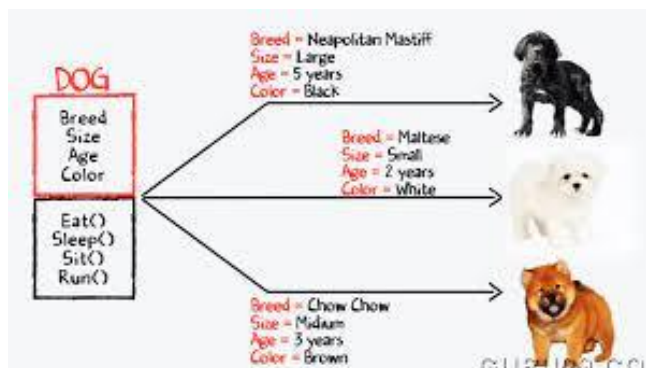

Objekter og klasser - eksempler

Klasse – kategori eller type
eller template eller blueprint

instance

Objekt – individuell
item eller instance

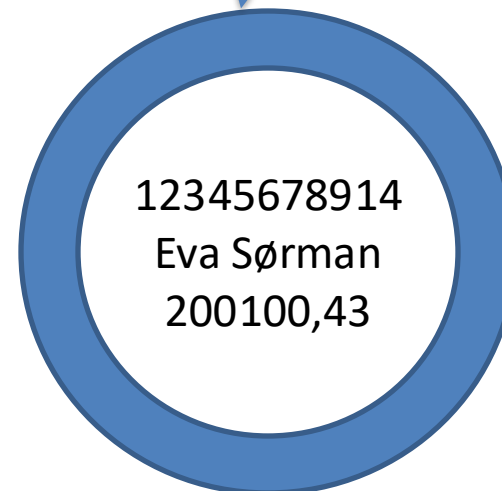
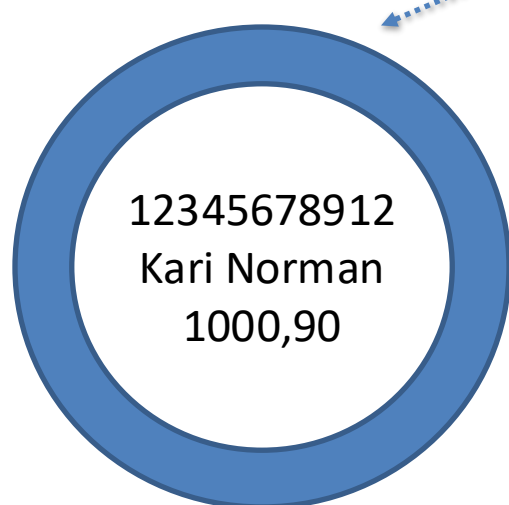

Klasser i Bank ATM System?

Objekter og klasser

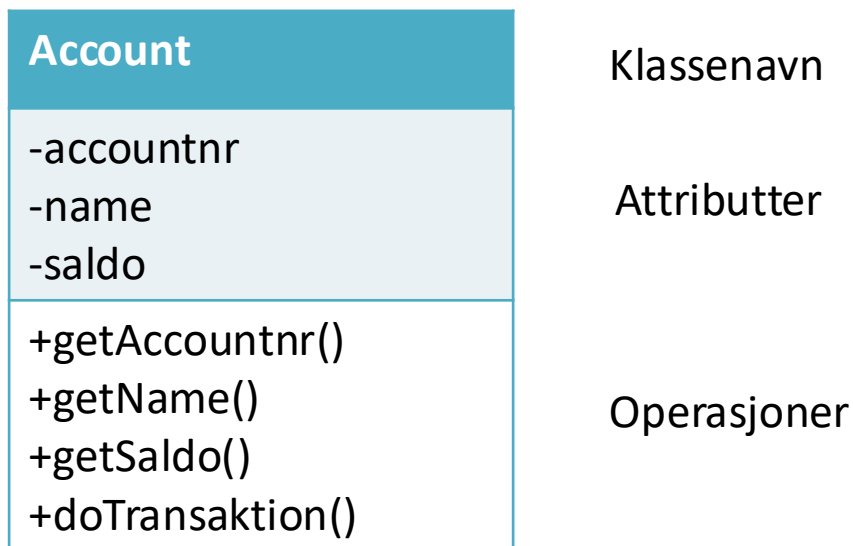
- Ulike kontoobjekter
  - Samme oppbygging
  - Forskjellig datainnhold

Account

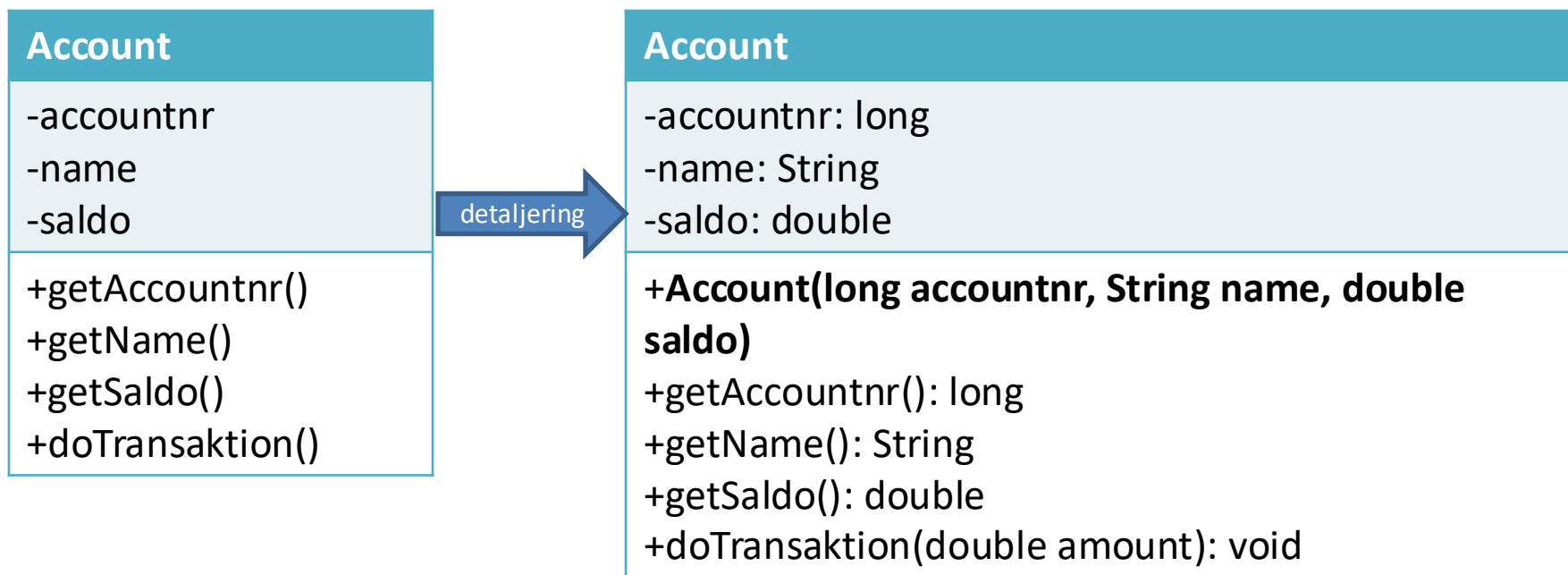
Klassediagram

- En del av UML (unified modelling language)
- Ett skritt på veien i overgang fra tekstlig problembeskrivelse til programkode

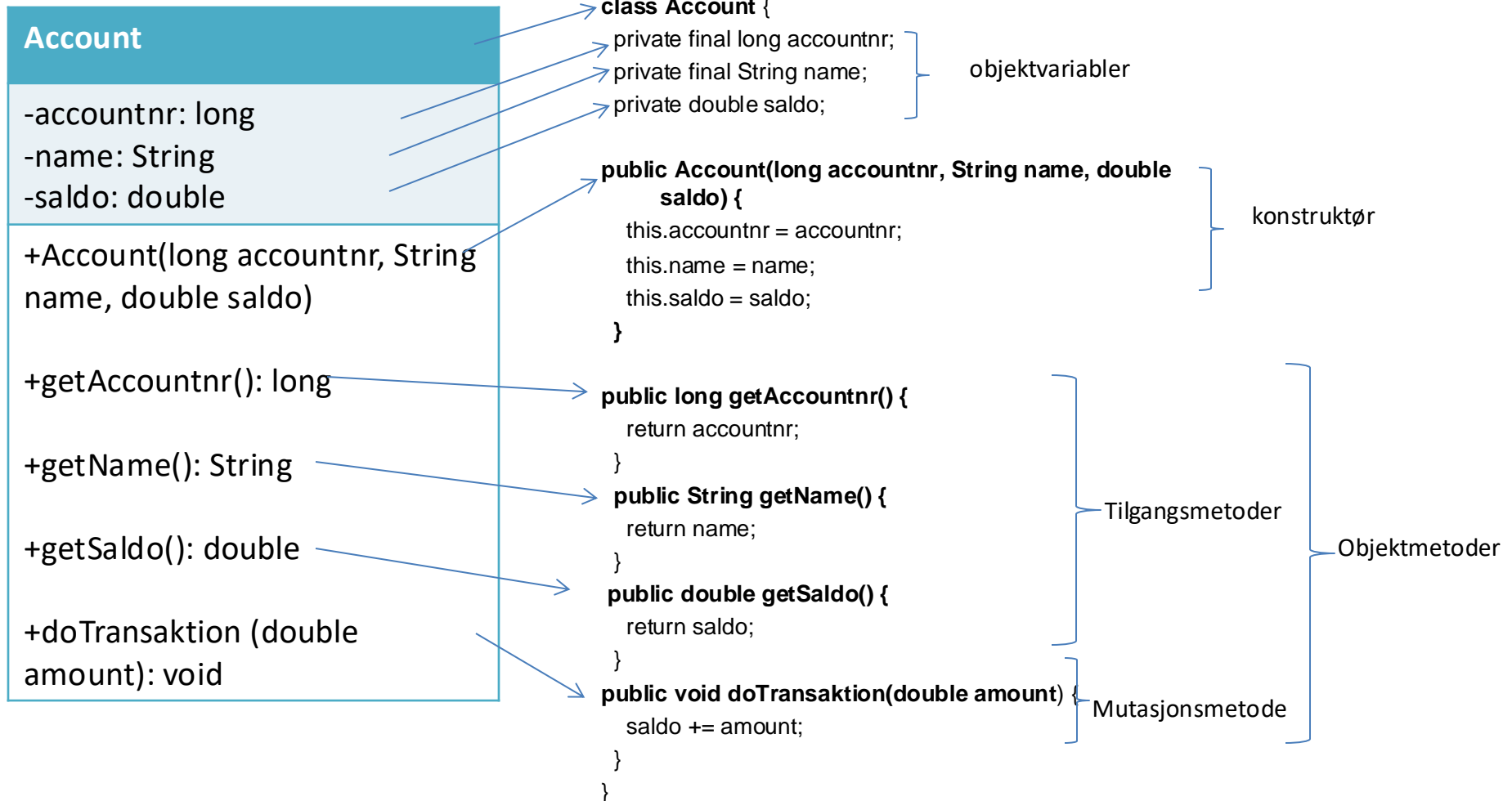

Klassediagram - detaljering

- Detaljering av klassen Account iht. bruken av klassen (forrige foil)
  - For å lette overgangen til programkode (Java)

Klassediagram – overgang til Java-kode

Forstå - begreper

- Metodehode
  - `public double getSaldo()`
- Metodekropp / innhold
  - `return saldo;`
- Klassekropp
  - klasseblokka
- Mutabel/ Immutabel
  - objektet kan endres (eller ikke) etter at det er opprettet!

Forstå - Tilgangsmodifikatorene

private/private/protected

Tilgangsmodifikatorer styrer tilgjengeligheten til klasser, konstruktører og medlemmer (medlemmer = variabler + metoder).

- **Private (-) :**
  - kun tilgjengelig innenfra klassen, for eksempel fra alle metoder i klassen.
- **Public (+) :**
  - tilgjengelig fra overalt, for eksempel fra et klientprogram.
- ingen tilgangsmodifikator/ package
  - pakketilgang, kun tilgjengelig innenfor den pakken som klassen tilhører.

Privat tilgang

Pakketilgang (default)

```
class Account {  
    private long accountnr;  
    private String name;  
    private double saldo;
```

Offentlig tilgang

```
    public Account(long startAccountnr,  
                   String startName, double startSaldo)  
    {  
        accountnr = startAccountnr;  
        name = startName;  
        saldo = startSaldo;  
    }  
    .....  
}
```

Dersom tilgangen til klassen er strengere enn tilgangen til en konstruktør /medlem, vil klassetilgangen gjelde for konstruktøren/medlemmet. Ellers gjelder den tilgangen som konstruktøren/medlemmet har.

Forstå - Return setningen

- ▶ Dersom returtypen er forskjellig fra void, må metoden inneholde minst én return-setning.
- ▶ En return-setning består av det reserverte ordet **return** etterfulgt av et uttrykk med samme type som returtypen, eller av en type som automatisk kan omformes til returtypen
- ▶ Dersom programkontrollen treffer på en return-setning, hopper den umiddelbart ut av metoden uavhengig av om det finnes flere setninger i metoden.
- ▶ En metode med returtype void kan også inneholde setningen:

return;

effekten er den samme som dersom en verdi returneres.

Forstå - Skjuling av navn; this

- ▶ Hvorfor fungerer ikke følgende metode som forventet? Hva er feil?

```
public Account(long accountnr, String name, double saldo) {  
    accountnr = accountnr;  
    name = name;  
    saldo = saldo;  
}
```

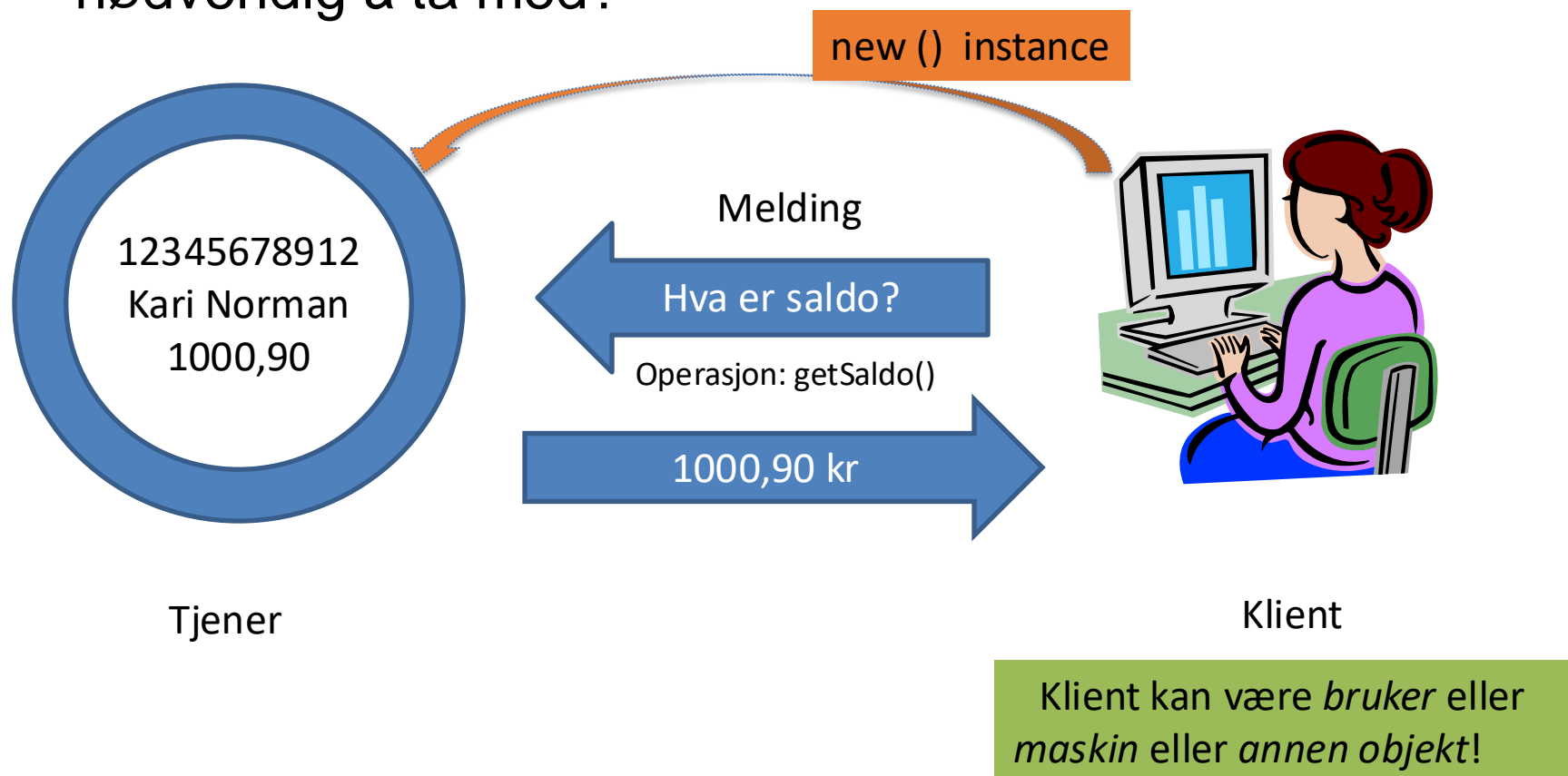
- ▶ Parameternavnene *skjuler* objektvariablene med samme navn.
- ▶ Vi må passe på at vi ikke gir samme navn til parametre og objektvariabler.
- ▶ Dersom vi absolutt ønsker å bruke samme navn, kan vi skille navnene fra hverandre ved å bruke det reserverte ordet *this*:

```
public Account(long accountnr, String name, double saldo) {  
    this.accountnr = accountnr;  
    this.name = name;  
    this.saldo = saldo;  
}
```

- ▶ *this* er en referanse som alltid peker til det objektet Java-tolkeren holder på med i øyeblikket.

Forstå - Constructor, bruke av klasser

- Viktig å vite hva vi skal bruke klassen til – hva er nødvendig å ta med?

Eks. på bruk av klassen Account (klient)

```
class AccountTest {  
    public static void main(String[] args) {  
        /* Oppretter et objekt av klassen Account. */  
        Account olesAccount = new Account(123456676756L, "Ole Olsen", 2300.50);  
  
        /* Setter inn 1000 kroner */  
        olesAccount.doTransaksjon(1000.0);  
  
        /* Spør objektet om den saldo */  
        double saldo = olesAccount.getSaldo();  
  
        /* Skriver ut nysaldoen */  
        System.out.println(" The new saldo is " + saldo);  
    }  
}
```

Forstå - Metoden toString()

- Vi kan skrive ut innholdet i et Account-objekt slik (i klientprogrammet):

```
long accountnr = olesAccount.getAccountnr();
```

```
String name = olesAccount.getName();
```

```
double saldo = olesAccount.getSaldo();
```

```
System.out.println("Kontonr: " + accountnr + ", name: " + name + ", saldo:  
" + saldo);
```

- eller slik:

```
System.out.println("Før endring av dataene: \nAccountnr: " +  
olesAccount.getAccountnr() + ", name: " + olesAccount.getName() +  
", saldo: " + olesAccount.getSaldo());
```

- Dette er noe vi trenger ofte....*se neste side!*

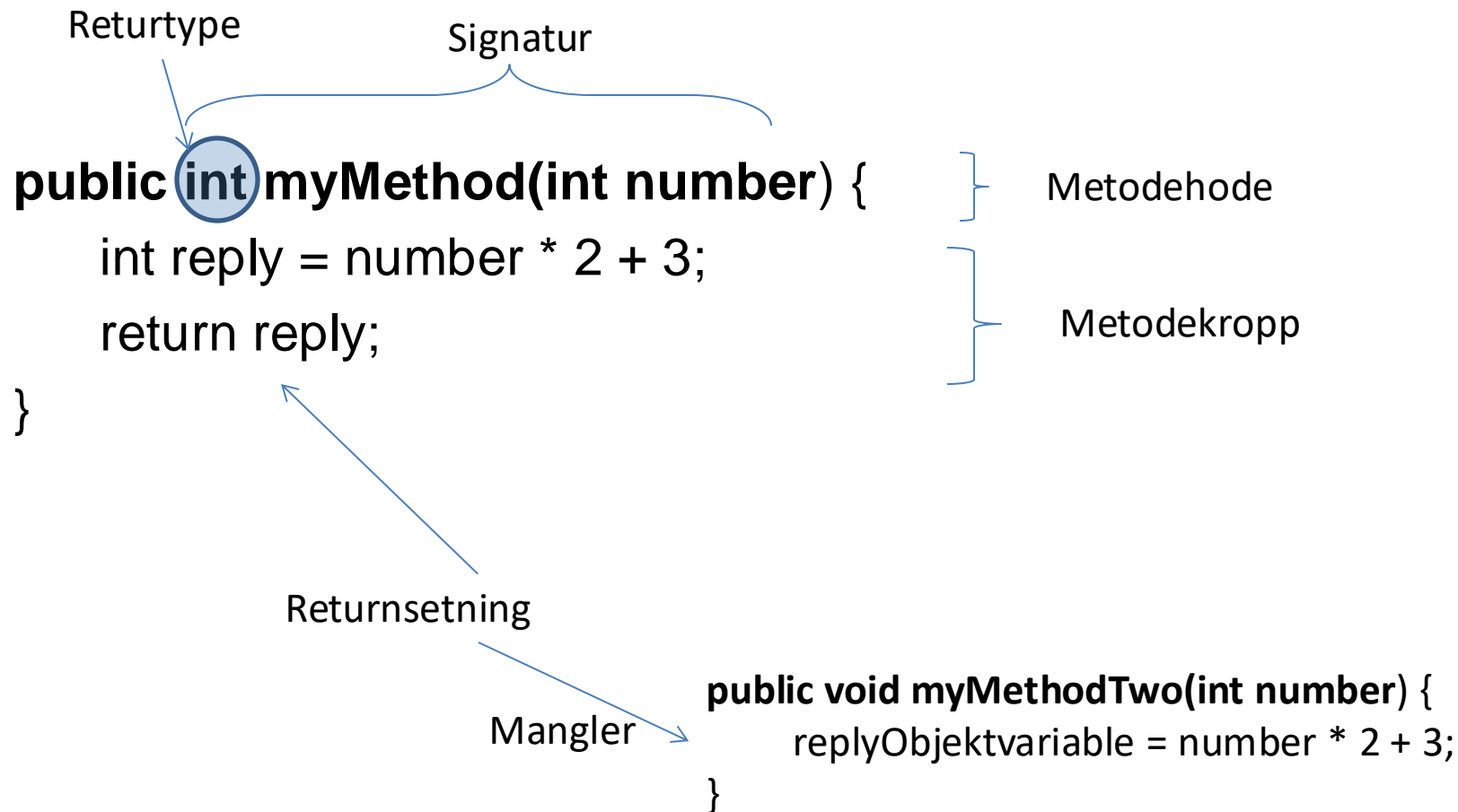
Metoden toString()

- ▶ **Hvorfor ikke la *Klasse* selv lage den strengen som skal skrives ut?**

```
public String toString() {  
    return "Kontonr.: " + accountnr + "\nNavn: " + name + "\nSaldo: " + saldo;  
}
```

- ▶ Metodehodet er standardisert til *public String toString()*
- ▶ Utskriftsetningen fra forrige side kan nå se slik ut:
`System.out.println(olesAccount.toString());`
- ▶ `toString()` er underforstått:
  - I `println()`-metoden:
    - `System.out.println(olesAccount);` // som om det hadde stått `olesAccount.toString()`
  - Ved skjøting av strenger:
    - `String result = "Dette er kontoen: " + olesAccount;`
- ▶ Standardutgaven av metoden `toString()` blir brukt dersom klassen ikke har sin egen utgave.
- ▶ Det er en god vane å lage `toString()`-metoder i alle klasser.

Forstå - Navn overloading, en metode

Navn overloading, en metode

- ▶ Flere metoder kan ha samme navn dersom de har forskjellig signatur

- *Signaturen* til en metode = metodenavnet, antall og type parametre.
(Returtypen og parameternavnene er ikke en del av signaturen)

- ▶ Eksempel fra klassen String

- `int indexOf(int character)`
  - `int indexOf(int character, int fromIndeks)`
  - `int indexOf(String str)`
  - `int indexOf(String str, int fromIndeks)`

- ▶ Eksempel på bruk av disse metodene

```
String tekst = "Det er 9.august i dag. Om to uker er skolen i full gang.";
int pos1 = tekst.indexOf('.');           // pos1 blir 8
int pos2 = tekst.indexOf('9');           // pos2 blir 7
int pos3 = tekst.indexOf('.', pos1 + 1); // pos3 blir 21
int pos4 = tekst.indexOf("Om");          // pos4 blir 23
int pos5 = tekst.indexOf("Om", pos4 + 1); // pos5 blir -1 (=finnes ikke)
```

Forstå - Navn overloading, en Konstruktører

- Også konstruktørnavnet kan overloades. En klasse kan ha flere konstruktører dersom de har forskjellig signatur.
- Dersom vi ikke lager noen konstruktører selv, lages det automatisk en *standardkonstruktør* (tom parameterliste/kropp).
- Dersom vi lager egne konstruktører, og vi ønsker at en konstruktør med tom parameterliste skal eksistere, må vi lage den.

Eksempler på konstruktører for klassen Konto

```
public Account(long accountnr, String name, double saldo) {  
    this.accountnr = accountnr;  
    this.name = name;  
    this.saldo = saldo;  
}
```

```
public Account(long accountnr, String name) {  
    this.accountnr = accountnr;  
    this.name = name;  
    this.saldo = 0;  
}
```

```
public Account() {  
}
```

Konstruktører og initiering av objektvariabler

- ▶ Vi kan initiere objektvariabler samtidig med deklarasjonen:
  - `private String name = "";`
  - `private double length = 5;`
- ▶ Dersom vi gir verdi til disse variablene i en konstruktør, vil verdiene i konstruktøren overstyre de initierte verdiene.
- ▶ En konstruktør kan, men må ikke, gi verdier til alle objektvariabler.

Programmeringskonv. for klasser

Dette er retningslinjer, ikke syntaksregler.

- ▶ Klassenavn har stor forbokstav.
- ▶ Navn på variabler og metoder har liten forbokstav.
- ▶ Dersom navnet består av flere ord, benyttes stor forbokstav fra og med ord nummer to. Understrekingstegn og \$ benyttes ikke.
- ▶ Objektvariabler har tilgangsmodifikator *private*.
- ▶ Konstruktører har tilgangsmodifikator *public*.
- ▶ Metoder har tilgangsmodifikator *public* eller *private*.
- ▶ Klassevariabler og klassemetoder brukes sjelden.
- ▶ Tilgangs- og mutasjonsmetoder som har som oppgave å hente ut eller forandre på et attributt, har standardiserte navn på engelsk. Med tilpasning til norsk får vi følgende, vist ved eksempler:

```
public void setLength(double startLength)
```

```
public double getLength()
```

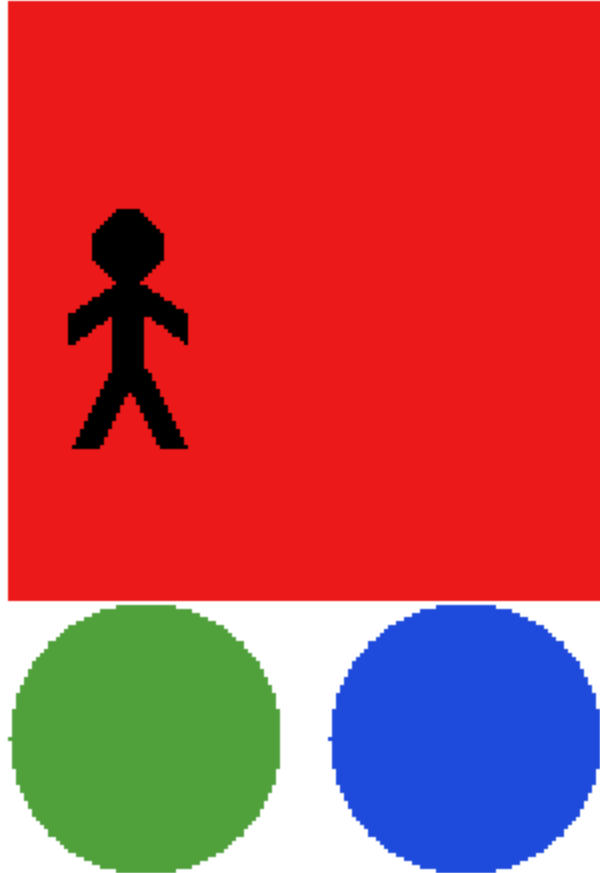
```
public boolean isFinished()
```

```
public void setFinished(boolean startFinished)
```

Kahoot!

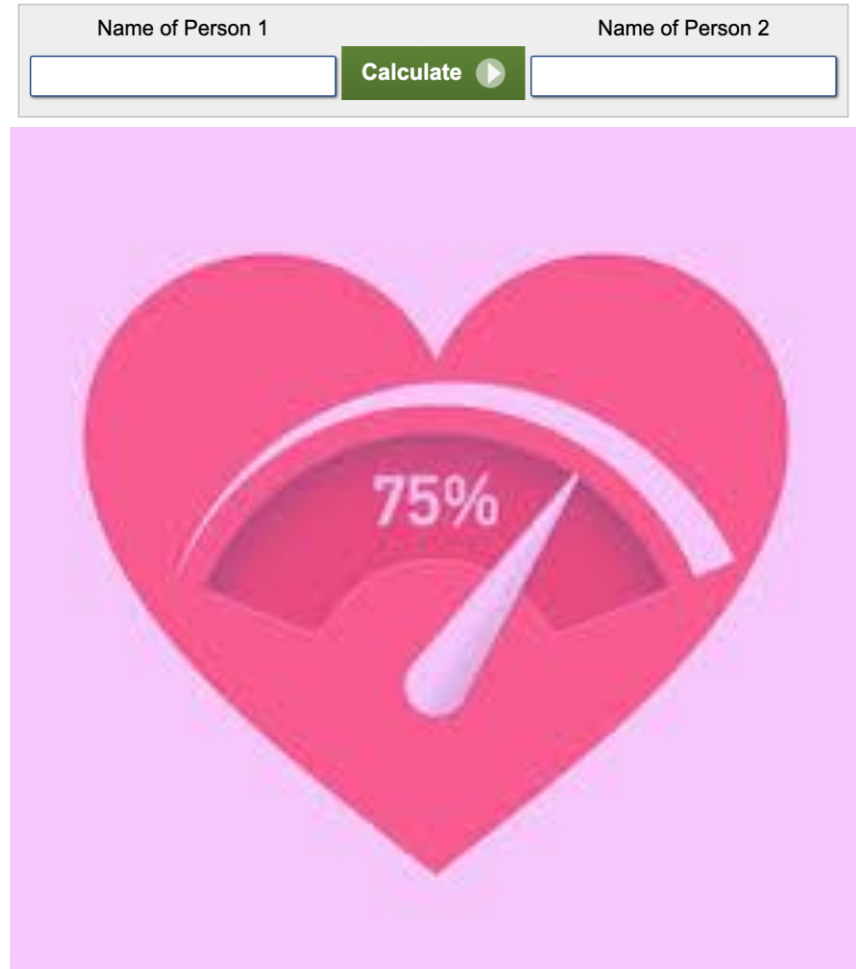
Thank you!

Oppgave - Tog

Oppgave – Love Calculator

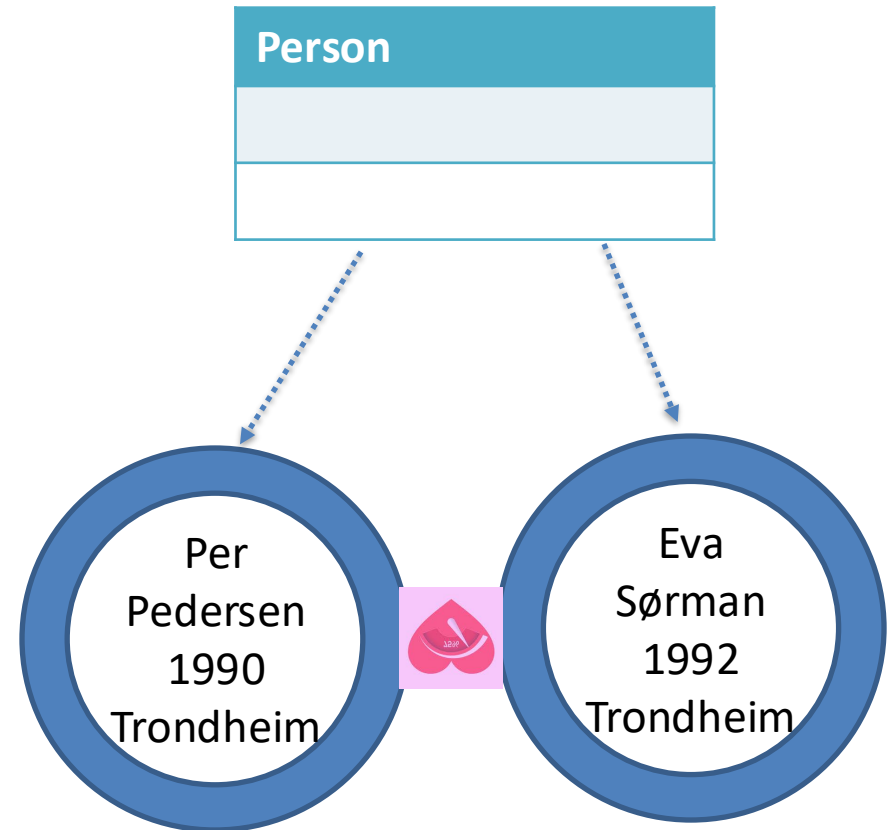
- Oppgave:
  - Lag **Person** klasse med objektvariabler, konstruktør og Objektmetoder
  - Finn forklaring på begrepene (basert på klassesdiagram!)
    - Private
    - Public

Picture from <https://www.lovecalculator.club/>

Oppgave1 – Love Calculator (part 1)

- Person klasse:
  - Objektvariabler,
    - firstName
    - lastName
    - yearOfBirth
    - address
  - Konstruktør
  - Objektmetoder
    - getAge(): int
    - getFirstName(): String
    - getLastName(): String
    - getYearOfBirth(): String
    - getAddress(): String

Oppgave2 – LoveCalculator (part 2)

- Lag klient for Person klasse:
  - LoveCalculator klasse
  - Objektmetoder
    - calculateLove(Person person1, Person person2): int
- Bruk LoveCalculator klasse fra Main klasse

LoveCalculator
+ calculateLove(Person person1, Person person2): int

Ekstra Oppgave

- Lag en metode inn i Person klasse, slik
  - `int calculateLove (Person anotherPerson)`
- Lag en ny metode i LoveCalculator som har bare en parameter
  - `int calculateLove(Person person)`